

Slovenský študentský časopis

TRAF!

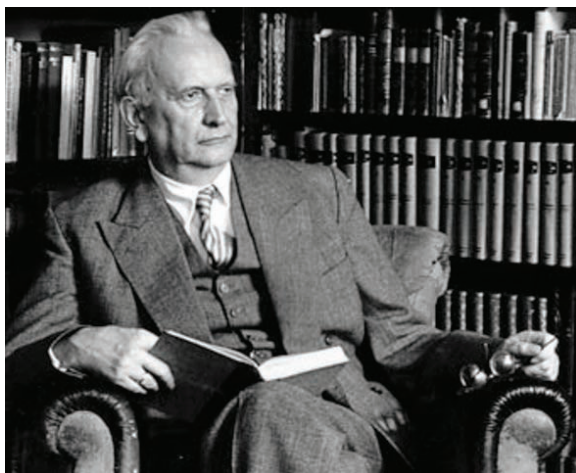
Ročník 6 | Číslo 11 – 12 | Jún 2015

Univerzita
idea, dejiny, realita

ISSN 2334-9204

Ideál univerzity

skej bytosti. V tom spočíva nebezpečenstvo a devalvovanie vzdelávania. Podstatu, ktorou by sa mali študenti a profesori zaoberať, a to pod „dozorom“ filozofie, čiže systematickej znalosti kozmického poriadku, vytlačili partikulárne vedy. Jednoducho konštatované, moderné vedy dokážu vysvetliť takmer všetko, ale nie aj to, na čom človeku najviac záleží – zmysel ľudského bytia.

Veľmi dôležitým je aj vzťah študenta k vzdelávaniu, ktoré predstavuje univerzita. Vysokoškolské vzdelávanie by malo formovať svetonázor študenta, cibriť jeho kritický pohľad na svet a podstatu vecí. Nakoľko však môže takéto požiadavky splniť systém, v ktorom panuje technický typ racionality, taký odlišný od existenčnej alebo filozofickej koncepcie?

Slobodu univerzity pozoruje Karl Jaspers idealistickým osvietenským pohľadom, podľa ktorého by mal systém vzdelávania odzrkadľovať myšlienku existenčnej celistvosti bytia. Realita je však iná a preto filozofia a autentická existencia dávno opustili vysokoškolské ustanovizne. Ich návrat nemožno očakávať v zmenených politicko-ekonomických podmienkach, značne odlišných od dominujúcich tendencií v druhej polovici 19. storočia. Súčasný stav vysokoškolského systému skôr brzdi, než afirmuje boj o dosiahnutie autentickej existencie.

Z dnešnej perspektívy sa Jaspersove idey zdajú pomerne vzdialené. Reorganizácia vysokoškolského systému, ktorý by zodpovedal vnútornej potrebe seberealizácie človeka, je ťažko realizovateľná aj v krajinách s dlhou tradíciou, nieto v krajinách na okraji civilizovaného sveta. Univerzitná práca má u nás vo väčšine prípadov ďaleko od prírodovedeckej metodológie a systematickosti vôbec. O ideí bytia založeného na ucelenom systéme vedomostí nemožno zo žabej perspektívy ani snívať.

Na druhej strane sú zrejme isté výhody parciálneho vzdelávania a uplatňovania analytického modelu logického uvažovania, a to predovšetkým v technike, medicíne a v takmer všetkých oblastiach, ktoré sú späté s moderným spôsobom života. V tomto zmysle návrat ideálov univerzálneho vzdelávania a systému vied ťažko očakávať. Čo sa týka filozofie a umenia, súčasná koncepcia vzdelávania necháva čistý kontemplatívny priestor pre kritiku i tvorivosť.

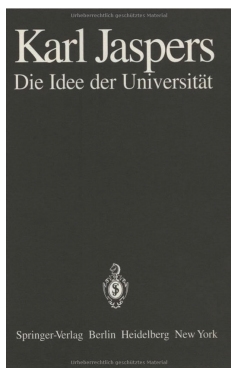
Vladimír Valihora,
študent 4. ročníka

Málo filozofov sa doteraz dôkladne zaoberalo otázkou autonómie, čiže slobody univerzity a cieľmi vzdelávacieho systému. Jedným z nich je nemecký existencialista Karl Jaspers, ktorý sa vo svojich prácach, predovšetkým v knihe *Idea univerzity (Die Idee der Universität, 1946)*, kriticky zmienil o význam a dosahoch vysokoškolského vzdelávania v období panovania prírodovednej racionality.

Podľa Jaspersa predstavuje univerzita spoločenský jav, ktorý je často v konflikte a protikladnom vzťahu s požiadavkami spoločenského zariadenia. Daný protiklad sa dá najjednoduchšie znázorniť tým, že univerzita, na jednej strane, potrebuje samostatnosť a čelí nátlaku záujmových skupín, aby si zachovala vlastnú pravdivosť, na druhej strane musí vyhovieť požiadavkám spoločnosti. Univerzita dnes nie je zdrojom šírenia kresťanských ideálov, pretože moderná sekulárna spoločnosť takúto formu vzdelávania nepotrebuje.

Karl Jaspers definuje univerzitu ako priestor pátrania po pravde, pretože len takto si môžu profesori a študenti plniť svoje úlohy a utvárať lepšiu budúcnosť. Čitateľovi, ktorý číta jeho práce s časovým a priestorovým odstupom, sa môže zdať, že Jaspersa zaujíma i otázka štátneho financovania univerzít, jemu však ide o ontologický problém, o zmysel univerzity v dobe dominancie prírodných vied.

Filozofická idea univerzity predpokladá jej univerzálnosť a zameranosť na celé ľudské bytie, na existenciu, zatiaľ čo moderné vedy uplatňujúce matematické a analytické metódy smerujú skôr k fragmentom ľud-

Univerzita Karlova v Prahe

**Univerzita Karlova v Prahe je jedna z najstarších univerzít v Európe
a je dôležitá pre kultúrne dejiny Slovákov**

O založení univerzity v Prahe najprv uvažoval kráľ Václav II. v roku 1294, ale narazil na odpor šľachty. V roku 1346, keď sa stal rímskym a českým kráľom Karol IV., vydal posolstvo do Ríma so žiadosťou o pápežské povolenie. Vďaka podpore arcibiskupa Arnošta z Pardubic vydal pápež Klement VI. listinu, v ktorej povoľuje založenie univerzity. V knihe Michala Svatoša *Dějiny Univerzity Karlovy I.* si môžeme prečítať, ako znelo pápežské povolenie: „(...) aby ve městě Praze na věčné budoucí časy kvetlo obecné učení v kterémkoli povoleném oboru a zaručuje obecné uznávání licenciátu i magisterské hodnosti v celém křesťanském světě. Od tohoto roku už také začalo vyučování při několika klášterech a při katedrále.“ (Svatoš, 1995, cit. podľa http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Univerzity_Karlovy).

Po vydaní cirkevnej buly pápeža Klementa VI. 26. januára 1347 v Avignone bola univerzita v Prahe slávnostne založená Karolovou listinou 7. apríla v roku 1348. Univerzita sa riadila podľa univerzít v Bologni a v Paríži a veľmi rýchlo získala medzinárodné uznanie. Univerzita mala všetky štyri fakulty – prípravnú fakultu slobodných umení, právnickú, lekársku a teologickú, čo znamenalo, že bola kompletná. Akademická obec univerzity bola rozdelená na štyri tzv. univerzitné národy: český, bavorský, saský a poľský. 14. januára 1349 bol vydaný Eisenášsky diplom, ktorým univerzita získala dôležité privilégia, bola oslobodená od spolplatnenia a mala právo na vlastný štatút. Prvý štatút, ktorý univerzita vydala, bol schválený pražským arcibiskupom 10. apríla v roku 1360.

Členmi akadémie boli nielen domáci, ale aj mnohí cudzí učitelia a študenti, najmä zo strednej Európy. Študenti českej národnosti tvorili iba 16 – 20% z celkového počtu študentov.

V roku 1383 bolo založené Karolinum, komplex stavieb, aj s najstarším univerzitným internátom v strednej Európe, nachádzajúcim sa v Starom Meste v Prahe. Postavenie internátu priviedlo väčší počet študentov na pražskú univerzitu.

V roku 1409 upravil kráľ Václav IV. Kutnohorským dekrétom rozhodovacie právomoci v prospech českého národa, čo viedlo k odchodu niektorých profesorov a študentov na univerzitu v Lipsku. Týmto začala univerzita v Prahe postupne upadať do krízy. Situácia

sa trochu zmenila počas husitských hnutí. V nasledujúcej sociálnej a politickej revolúcii sa univerzita zredukovala na fakultu slobodných umení, ktorá sa starala hlavne o výchovu učiteľov.

V roku 1654 sa pod názvom Karlo-Ferdinandova univerzita obnovila právnická a lekárska fakulta.

V 18. storočí vznikli veľké spory medzi arcibiskupom a cisárom, nakoniec univerzitu riadil štát, stala sa centrom pre výchovu učiteľov, lekárov, kňazov a štátnych úradníkov. Vyučovacím jazykom bola nemčina. V druhej polovici 19. storočia rástlo napätie medzi Čechmi a Nemcami, v roku 1882 bola univerzita rozdelená na nemeckú a českú. Počet študentov v týchto rokoch rástol, aj keď českých študentov bolo viac, obe univerzity dostali mnohé nové budovy pre vzdelávanie. Na nemeckej univerzite pôsobili významní vedci Ernst Mach, Christian Johann Doppler, Albert Einstein a Anton Rintelen, na českej univerzite učil i profesor a neskoršie aj prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

Po páde Rakúsko-Uhorska a založení Československa sa Československý parlament zákonom z roku 1920 rozhodol, že univerzita v Prahe bude aj naďalej nositeľom tradície a zostane nazvaná Univerzita Karlova. V nasledujúcich rokoch sa postavili nové budovy pre univerzitu nemeckú, podporilo sa štúdium žien, vznikla nová prírodovedecká fakulta. Keď nastúpil nacizmus v Nemecku, nemecká časť pražskej univerzity sa k nemu priklonila. Po obsadení Československa prevzala majetok Karlovej univerzity nemecká univerzita. V povojnových rokoch rýchlo rástol počet študentov. Po komunistickom prevzatí moci vo februári 1948 bola takmer štvrtina študentov z univerzity vylúčená a mnohí učitelia boli prepustení. Od roku 1950 sa univerzita riadila podľa sovietskych vzorov, zaviedli

sa povinné študijné programy, univerzita bola úplne podriadená štátu. V roku 1952 vznikla matematicko-fyzikálna fakulta, fakulta telesnej výchovy a športu v roku 1953 a fakulta jadrovej fyziky v roku 1955. Po skončení Nežnej revolúcie bola obnovená akademická sloboda.

V súčasnosti sa Univerzita Karlova skladá zo 17 fakúlt, väčšina z nich sídli v Prahe, dve fakulty sú v Hradci Králové a jedna je v Plzni; ďalej z troch vysokoškolských ústavov, šiestich ďalších pracovísk a piatich celouniverzitných účelových zariadení.

Univerzita Karlova pripravuje odborníkov pre širokú oblasť humanitných a prírodných vied a vied o umení, ďalej teológov, fyzikov a matematikov, právnikov, diplomatov, lekárov, farmaceutov, filológov, tlmočníkov a prekladateľov, knihovníkov, žurnalistov, učiteľov a iných odborníkov.

Najznámejší slávni absolventi Univerzity Karlovej sú sociológ a druhý prezident Česko-Slovenska Edvard Beneš, matematik a filozof Bernard Bolzano, biochemik a nositeľ Nobelovej ceny Gerty Cori, náboženský mysliteľ a reformátor Ján Hus, spisovateľ Franz Kafka, posledný rakúsky cisár a posledný český kráľ Karol I. Habsburský či najznámejší vynálezca z nášho prostredia Nikola Tesla.

Daniela Ušiaková, študentka 4. ročníka

Svatoš, M. (red.): *Dějiny Univerzity Karlovy I. (1347/48 – 1622)*. Praha: Karolinum, 1995. Cit. podľa http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Univerzity_Karlovy. 25. 3. 2015.

38 krajín sveta na jednom mieste – SAS (prakticky o Studia Academica Slovaca)

Milina: 3. augusta 2014 sme s kolegyňou vyštartovali do Bratislavy na letnú školu. SAS pre mňa v tej chvíli neznamenal nič zvláštne. Dokonca som si myslela, že tam tri týždne nevydržím. Hoci mi Anna, ktorá tam už bola, celý čas hovorila, že kurz rýchlo ubehne a že je to zážitok na celý život, nechcelo sa mi tomu veriť, až kým som tam neodišla.

Anna: Minulý rok som bola prvýkrát na SAS-e a odniesla som si odtiaľ iba tie najkrajšie spomienky. Keď som zistila, že mám možnosť ísť na kurz znova, vôbec som neváhala a hneď som vedela, že Bratislavu opäť navštívim. SAS, ako aj sám pobyt na Slovensku, mi pomohli v zdokonaľovaní sa v slovenčine a spoznala som tam ľudí z celého sveta.

KDE SME BOLI UBYTOVANÉ?

Keď sme prišli do Bratislavy, v poobedňajších hodinách, privítali nás usmíati „SASistenti“, ktorí nám dali program, stravné a cestovné lístky na pár dní a odvedli nás do izby.

Všetci sme boli ubytovaní v internáte Družba, vzdialenom desať minút jazdy električkou od Filozofickej fakulty. My sme boli ubytované v jednej izbe, no vedľa nás v bunke bývali kolegyne z Belehradu. Takže Srbsko bolo pokope. :-)

MALI SME ZABEZPEČENÉ JEDLO?

Jedlo počas celého pobytu bolo vynikajúce. Každý týždeň sme dostávali stravné lístky a volili sme si jedno z troch jedál, pochúťku pre každého. Ani milovníci mäsa, ani vegetariáni nezostali hladní. Každé ráno od pol siedmej do približne ôsmej hodiny sme mali raňajky. Raňajkovali sme v internáte, zatiaľ čo obed a večeru sme mali na fakulte, takisto ako prednášky.

POTREBUJEME SI NA SAS ZOBRAŤ MNOHO PEŇAZÍ?

Ak sme milovníkmi obchodov a plánujeme si na Slovensku kúpiť nové šaty a topánky, tak je jasné, že peniaze potrebujeme. Ako účastníci letnej školy sme

však mali všetko zabezpečené. V priebehu druhého týždňa sme dostali aj malé štipendium (20 eur). Na jedlo sme peniaze nemíňali, keďže sme mali trikrát denne plné tanieri, no možno nebola až taká premyslená cesta na fakultu. Cestovné lístky sme dostali na dva dni, potom sme si ich platili sami. Takže 20 eur sme potrebovali len na električky, pravda, ak nemáte radi raňajšiu štyridsaťpäťminútovú prechádzku.

A ČO PREDNÁŠKY?

Hneď prvý deň sme mali test, podľa ktorého nás zaradili do skupín. My sme si zvolili jedna lingvistiku a druhá literárnu interpretáciu. Semináre sme mali v malých skupinách od deviatej do dvanástej. Poobede sme mali prednášky všetci spolu v aule. Prítomnosť na prednáškach nám evidovali „SASistenti“ do našich „SAS indexov“. Semináre, ktoré trvali dva týždne, boli zaujímavé a určite sme sa na nich veľmi zblížili s lektormi aj so „spolužiakmi“ z rôznych krajín sveta.

RÔZNE AKTIVITY

Organizačný tím si dal záležať aj na aktivitách mimo prednášok. Spoznali sme slovenskú kultúru, tradičné jedlá, ľudovú hudbu pri večeri (Maroša Mikúša), ale tiež moderné piesne, ktoré nám hrala kapela In vivo. Nechýbali ani filmy v kine, ani divadelné predstavenie *Ó sláva hviezd, ó sláva*. Počas víkendov

sme spoznali aj iné miesta Slovenska a vybrali sme sa na exkurzie. Každý si volil jednu z troch pripravených trás a takmer 180 účastníkov SAS-u sa stratilo v nových krásach Slovenska. My sme mali možnosť vidieť Piešťany, Brodzany, Bojnický zámok, Trnavu, Komárno. Tiež sme navštívili Bratislavský hrad, Parlament, Dóm sv. Martina aj miestnosti SĽUK-u.

Posledný týždeň boli tvorivé dielne. Každý účastník si zvolil nejakú činnosť, ktorú by sa chcel naučiť alebo sa iba pobaviť. Tak sme si volili medzi fotografiou, filmom, ľudovým tancom, divadlom a inými aktivitami. Odborníci z daných oblastí s nami pracovali tri dni a posledný štvrtok sme prezentovali, v programe Sami sebe, čo sme pripravili.

NOVÉ KAMARÁSTVA

Od prvého dňa sme boli bohatšie o niekoľko nových kamarátstiev a počet sa každý deň zväčšoval. I keď bol program nabitý, predsa sme si našli čas a sily na večerné „žúrky“, narodeninové oslavy, bieloruskú či maďarskú „párty“. Kamarátili sme sa v škole, na izbách alebo pred internátom. A tak sa z cudzincov z tridsiatich ôsmich krajín sveta stala rodina. Našli sme si tam kamarátov, bez ktorých si SAS nevieme ani predstaviť. Kamarátov z Ukrajiny, Českej republiky, Talianska, Švajčiarska, Chorvátska, Maďarska, Argentíny a z iných častí sveta. Smiech, radosť, spev, gitara, ktoré nás sprevádzali počas celej letnej školy, vystriedal plač na poslednom večierku, keď sme sa všetci lúčili a odchádzali domov.

SAS je zážitok na celý život. Spomienky zo SAS-u nie je možné opísať na niekoľkých riadkoch, všetky si však uchováваме navždy. Dúfame, že sa s ľuďmi zo SAS-u ešte stretneme, možno aj navštívime ich krajiny a zaspomíname si na 50. ročník letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca.

Milina Čiliaková a Anna Balážová,
študentky 3. ročníka

Študentské topánky, potulky, výlety

Oddelenie slovakistiky organizovalo výlet pre študentov, ktorý sa uskutočnil v utorok 16. decembra 2014. Finančné prostriedky na úhradu cesty a obedu poskytla Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny a NVU Hlas ľudu s tlačiarňou HL Print. Študenti mali možnosť navštíviť Rádio Nový Sad RTV Vojvodiny (Slovenskú redakciu), Televíziu Nový Sad RTV Vojvodiny (Slovenskú redakciu), Novinovo-vydavateľskú ustanovizeň Hlas ľudu, Kulpínsky kaštieľ Dunďerski, uvedenú tlačiareň v Báčskom Petrovci a Slovenské vydavateľské centrum. Študentov sprevádzali prof. PhDr. Marta Součková, asistentka Mr. Zuzana Týrová, asistentka Ma. Jasna Uhláriková a autorka tohto záznamu Ma. Tatiana Pintírová.

V pokračovaní uvádzame imaginárne videnie uvedeného výletu...

Snívanie s úmyslom

Polnoc a možno ešte... Tvárou oproti tebe stojíš strop. Iba z času na čas sa mihne žlté svetlo uličnej lampy odrážajúce sa od skla prechádzajúceho auta. Budeš tu takto hodiny, nič nerobiť, iba sa bezvýrazne pozerať do stropu. Hlavou ti prechádza kopa hlúpostí, teraz asi tušíš niečo o živote, o pomínutelnosti, o konaniach a následkoch... Ty si najčudnejšia osoba, akú poznám.

UTOROK, 16. DECEMBRA 2014

6.20 hod. – Budík. Len 5 minút.

6.30 hod. – Budík. O 5 minút...

7.38 hod. – Ešte sa obuť, nasadiť čiapku a... kde sú kľúče?

7.39 hod. – Kľúče, kľúče, áno! Tu sú.

7.40 hod. – Zámka ešte nie je opravená, nedá sa zamknúť. Konečne!

7.41 hod. – A už možno počuť známy zvuk. Utekám, vidím ho, ale do tohto autobusu nenastúpim... Neuveriteľné.

7.42 hod. – Haló – áno – budem meškať – v meste budem iba pred 11.00 hod. – tak sa teda stretne tam.

9.40 hod. – Ešte sa obuť, nasadiť čiapku.

9.41 hod. – Je zamknuté.

9.42 hod. – Čakám na zastávke autobus, ktorý dorazí o 8 minút.

9.50 hod. – Nasadiť slúchadlá a nepočúvať zbytočné príbehy ľudí, ktorí sa nedokážu zdržať a vykladajú neuveriteľné detaily zo svojho života. Nikto ich nepotrebuje počuť, ale oni si asi myslia, že to všetkých navôkol zaujíma...

10.25 hod. – Dorazili sme do mesta, ešte počkať na mestský autobus.

10.45 hod. – Som na dohodnutom mieste. A už ich aj vidím.

10.46 hod. – Dobrý deň! – Zmeškala som? – Práve na rádio som sa tešila... – Nasleduje Televízia Nový Sad, že?

11.15 hod. – Dorazíme pred budovu RTV Vojvodiny a odovzdávame osobné preukazy, kvôli evidencii, kto všetko bol v budove. Je tu aj milá pani, ktorá nám vysvetlí, ako to funguje v televízii. Je to dynamická práca, dalo by sa povedať, že aj stresujúca...

12.00 hod. – Tak v televízii asi zamestnaná nebudem, veď mám strach, len čo vidím kameru. Publicistika ako taká ma tiež veľmi neláka, ale cením si pracovníkov, ktorí ju dokážu každodenne robiť.

Nastupujeme do mikrobusu a ideme do Báčskeho Petrovca.

12.40 hod. – Prestávka v gymnáziu, pred budovou je plno žiakov, ktorý vyšli von na čistý vzduch alebo pre svoju dávku nikotínu. Jedni ustarostene uvažujú o úlohách z písomky, iní sa bezstarostne usmievajú a vymýšľajú nový fór.

12.41 hod. – Návšteva tlačiarne. Okrem iného sme sa dozvedeli, že tlačiareň bola založená v roku 1919, vydávajú tu slovenské vojvodinské časopisy a magazíny, takisto ako 15 – 20 kníh ročne.

13.30 hod. – Obed v reštaurácii Aróma.

14.30 hod. – Nasleduje návšteva Novinovo-vydavateľskej ustanovizne Hlas ľudu v Novom Sade. Hlas ľudu sú na našom území známe noviny, ktoré každý týždeň nájdeme v poštovej schránke, a dozvieme sa z nich o najdôležitejších udalostiach z Vojvodiny, ale aj zo sveta.

15.30 hod. – Vezieme sa do Kulpína pozrieť si kaštieľ.

15.35 hod. – Vystupujeme z mikrobusa, lebo sa niečo stalo s gumou, šofér využije rezervné koleso.

15.50 hod. – Prezeráme si Kulpínsky kaštieľ.

16.00 hod. – Vnútro kaštieľa je autentické, so starým nábytkom, na stenách visia parádne obrazy a celý priestor dýcha zvláštnou, osobitou atmosférou. Sprievodca nám porozpráva o majiteľoch, ktorí vlastnili aj mnohé iné kaštiele. Vedľa kaštieľa stojí objekt, v ktorom sa dnes nachádza múzeum, kde sme sa dozvedeli o starodávnej technike výroby metiel.

17.00 hod. – Tma sa už udomácnila a v diaľke vidno chvejúce sa farebné svetielka Nového Sadu.

17.44 hod. – Náhlím sa na zastávku.

17.45 hod. – Autobus číslo 42 pokojne odchádza a ja tomu nemôžem veriť. Nasadím si slúchadlá a čakám na nasledovný...

UTOROK, 16. DECEMBRA 2014

6.20 hod. – Budík.

6.21 hod. – Zapnem telku. „Nové“ udalosti na našej politickej scéne, opozícia obviňuje vládnucich, kým vládnuca väčšina obviňuje minulosť a minulosť neschopnú vládu. Opäť možno v parlamente počuť urážky, hádky a nadávky poslancov. V Novom Sade pretrvávajú problémy s rozkopanými ulicami, súvisiace s nekvalitným vodovodným potrubím, takže určité autobusy nepôjdu obvyklou trasou, ale od 16. decembra do 28. decembra 2014 budú premávať...

7.15 hod. – Ešte si stačím uvariť aj čaj.

7.38 hod. – Čakám na zastávke autobus. Známe unavené tváre. Niekoľko z nich sa náhlivo ženie bližšie k autobusu s cieľom zaujať voľné miesto a cestou pohodlne sedieť.

7.41 hod. – Pokúšam sa dočítať knihu, ale nejde to, priveľa hluku, priveľa ľudí, ktorí rozprávajú, kričia, šepkajú...

9.20 hod. – Som na dohodnutom mieste. Pomaly prichádzajú aj ostatné kolegyne.

9.40 hod. – Smerujeme k Rádiu Nový Sad. Tam nám jeden zo zamestnancov ukáže miestnosť, z ktorej sa dostáva (vdďaka elektromagnetickým vlnám) hudba, správy, novinky či predpoveď počasia do našich rádii. Tiež nám prezradí, prečo je jeho práca pekná a dôležitá, ale ako správny a objektívny novinár poukáže aj na niektoré jej negatíva.

11.00 hod. – Nasleduje Televízia Nový Sad. Odovzdávame osobné preukazy, kvôli evidencii, záznamu o tom, kto všetko bol v budove. Hneď sa mi myslou mihne bombardovanie minulej budovy Televízie Nový Sad... Ďalšia zamestnankyňa nám porozpráva o práci v televízii.

Mňa to až tak nezaujalo, aj keď ide o dynamické, možno až stresujúce zamestnanie. Práca v médiách je však spojená s veľkou zodpovednosťou, lebo o tom, čo sa v nich manifestuje, budú ľudia hovoriť a premýšľať. Mňa publicistika až tak ne baví...

11.45 hod. – Nastupujeme do mikrobusu a smerujeme do Báčskeho Petrovca.

12.20 hod. – Dvor gymnázia je pustý. Všetci asi píšu písomky, odpovedajú, niektorí sú vystresovaní, iní sa rehocú a ďalší zasa ignorujú všetko vôkol seba a chcú sa iba niekam stratiť...

12.21 hod. – Návšteva tlačiarne. Jedna miestnosť pripomína múzeum venované písacím strojom, zaujímavé je pozorovať ich rozvoj a zdokonaľovanie. Tlačiareň má svoju tradíciu, ktorú dodnes obohacuje.

13.00 hod. – Obed v reštaurácii Aróma.

14.00 hod. – Hlas ľudu – týždenník, ktorý si asi všetci pozrú s cieľom dozvedieť sa o novinkách, kultúrnych udalostiach či športových výsledkoch vojvodinských Slovákov, ale aj o aktualitách zo sveta. Dnes máme príležitosť navštíviť túto ustanovizeň a dozvedieť sa trochu viac o tomto týždenníku.

15.00 hod. – Vezieme sa do Kulpína, kde si pozrieme kaštieľ.

15.15 hod. – Prehliadka Kulpínskeho kaštieľa.

15.20 hod. – Vnútro evokuje dobu, v ktorej bol kaštieľ postavený, ale dôležitejšie je, že sa zachoval. Mnoho podobných a azda aj prepychovejších kaštieľov bolo zničených kvôli realizácii určitej ideológie. Vedľa kaštieľa stojí objekt, v súčasnosti múzeum, v ktorom možno nájsť množstvo starých predmetov, vypovedajúcich o živote v minulosti.

16.30 hod. – Vezieme sa naspäť do Nového Sadu, ktorý sa z tme vyčleňuje svojím jemným jasom.

17.10 hod. – Zastávka, z ktorej práve odchádza autobus číslo 42, opäť nedočítam tú knihu, priveľa hluku, ľudí a...

UTOROK, 16. DECEMBRA 2014

...

Jana Domoniová, študentka 1. ročníka

Vianočné posedenie na Oddelení slovakistiky

Týždeň pred Vianocami dýchalo Oddelenie slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity v Novom Sade adventnou atmosférou. Študenti pripravili krásne vianočné posedenie s kultúrno-umeleckým programom. Pozvali naň svojich profesorov a ako jedna veľká rodina oslávili na svojej katedre vianočné sviatky.

Ruky k dielu priložili študenti všetkých ročníkov a dobre zvolenými piesňami a divadelnými predstaveniami urobili svojim profesorom radosť. Odzneli piesne v podaní študentiek 1. ročníka master štúdií, sestier Lomenových, a trefné divadielka podľa zdramatizovanej rozprávky súčasného slovenského prozaika Petra Karpinského *Ako sme s Ťukťukom Ťukťukovali* a na základe hry mladej slovenskej dramatičky Michaely Zakuľanskej *Narodeniny*. Program moderovala Milina Čiliaková a nacvičila ho a pripravila lektorka slovenského jazyka a kultúry, profesorka Marta Součková. Po programe si študenti rozdelili darčeky, ktoré vlastnoručne vyhotovili pre svojich kolegov. Na záver sa študentom a všetkým prítomným prihovorila vedúca Oddelenia slovakistiky, profesorka Jarmila Hodoličová, ktorá program pochválila a poďakovala sa študentom za krásny večierok. Na znak vďaky rozdala všetkým študentom darčeky a zaželala všetkým príjemné a pokojné sviatky.

Večierok pokračoval vo voľnom rozhovore pri občerstvení, ktoré pripravili profesori i študentky. Pri svetle sviečok a vône koláčov Vianoce zavítali v tomto roku na Oddelenie slovakistiky skôr ako inokedy...

Anna Molnárová Asodiová,
študentka 5. ročníka

K literárnemu súbehu študentov

Oddelenia slovakistiky

Lektorát slovenského jazyka a kultúry na Oddelení slovakistiky FF Univerzity v Novom Sade v minulom akademickom roku (2014) prvýkrát inicioval súťaž o najlepšiu študentskú (umeleckú, esejistickú či literárnovednú) prácu. Cieľom súťaže bolo podnietiť študentov k tvorbe a čítaniu a zmapovať ich afinitu k literárnej produkcii. V podmienkach súťaže sa nešpecifikovali žánrové obmedzenia, a tak študenti poslali prozaické, básnické a literárnovedné texty, ako aj ponášky na iné diela a adaptácie. Na adresu prišlo 10 literárnych prác od siedmich študentov. Štatistický vzaté, každý tretí študent Oddelenia slovakistiky prejavuje aktívny vzťah k literárnej činnosti, čo je v pomere k celkovému počtu študujúcich vysoké percento. Práve z týchto dôvodov sme sa rozhodli podporiť ich aktivitu, najlepšie práce náš lektorát odmenil aj knihami. Odmenené práce uverejňujeme v rubrike pôvodnej tvorby. Komisia (prof. PhDr. Marta Součková, prof. Dr. Jarmila Hodoličová a doc. Dr. Marína Šimáková Speváková) ohodnotila tri odmenené literárne texty ako rovnocenné.

Prozaický text Martiny Bartošovej, *Nič*, oceňujeme pre odvážny vstup do intertextuality. Bartošovej text odvádza čitateľovu pozornosť z pomerne stereotypného začiatku k textom iných autorov prostredníctvom aluzívnych sémantických meandrov. Sú to predovšetkým prózy vojvodinských spisovateľov Ladislava Čániho, Miroslava Šipického, Tomáša Čelovského, Zoroslava Jesenského, Víťazoslava Hronca, Viery Benkovej, čím autorka zostala v hraniciach geokultúrneho kontextu Vojvodiny. Cieľom uplatnenia postupu nebola sémantická nadstavba východiskového textu, ale prostredníctvom iných textov sa autorka pohrala s vyprázdnenosťou a banalitou každodennosti. Bartošová čiastočne inovovala tvorivé postupy za pomoci známych slovenských vojvodinských textov. Poznajúc Martinine výkony počas štúdia, môžeme konštatovať, že práve v kultivácii syntézy vedomostí a tvorivosti vidíme perspektívu jej ďalšej tvorby.

Aneta Lomenová sa prezentovala rukopisom prózy a vzhľadom na autorkine literárne začiatky pomerne zložitou naráciou. Ide o krátku prózu, *Terapia pre medailóny (obete si nárokujú na výhru)*, ktorú tematicky a typizáciou mužsko-ženských postáv môžeme zaradiť do populárnej literatúry. Lomenová bezpochyby dobre pozná literatúru tohto typu, ktorá vzniká a vychádza i na Slovensku, čo dokazuje zvolená ľúbostná tematika s prvkami mystery story. Uvedené

však môžeme brať ako pozitívum, lebo Lomenová na pozadí tohto typu lektúry vytvára príbehy, ktoré síce patria medzi populárne čítanie, avšak gramotné a stylisticky prepracované. Rozmach populárnej literatúry na Slovensku (a inde) môžeme sledovať v kontexte všeobecných procesov demokratizácie a otvárania sa literárneho trhu. Vo vojvodinskej literatúre písanej po slovensky zjav populárnej prózy môžeme nadviazať aj na situáciu z medzivojnového obdobia. Vtedy, keď spisovateľky zo Slovenska (napríklad Terézia Vansová) písali vyspelé populárne prózy, prejavila sa takto i vojvodinská autorka Blanka Fábryová románom *Hlas krvi*, prednedávnom opätovne vydaným v SVC. Na Slovensku by Lomenovej tvorba bola možno jednou z mnohých, ale vo vojvodinskom kontexte je pozoruhodným javom, že sa malá literatúra dokáže rozvetvovať týmto smerom.

Vladimír Valihora poslal do súťaže literárnovednú prácu *Ontológia tela v poézii prvej polovice 20. storočia*. Text je tematickým rozšírením seminárnej práce, úryvok z ktorej sme uverejnili v minulom čísle časopisu *Traf!*. Valihora sa vo svojom príspevku sústreďuje najmä na titulný motív v tvorbe R. Fabryho a I. Kraska, pričom svoje postrehy generalizuje a uvádza do súvislostí so symbolickými významami tela. U Valihoru vidno podklad, ktorý získal absolvovaním štúdia filozofie, čo sa najviac prejavuje v jeho schopnosti zovšeobecňovania. Valihora uvažuje nad konkrétnymi stylistickými javmi aj v kontexte ich sémantického uplatnenia. Jeho texty sú tiež jazykovo kultivované a prejavuje sa v nich tvorivý prístup k téme.

Všetci traja študenti prejavili kvalitatívny posun vzhľadom na ich vlnajúšu tvorbu, ukážky z ktorej sme uverejnili v časopise *Traf!*. Súťaž o najlepšiu študentskú prácu Oddelenie slovakistiky a novosadský lektorát slovenského jazyka a kultúry zopakuje, lebo prax potvrdila, že sa máme na čo tešiť.

Marína Šimáková Speváková

Nič

Zvest', o ktorej sme dnes ráno počuli, nás ohromila. Šírila sa ako blesk celou dedinou – z úst do úst, z úš do úš, až sa napokon dostala aj do nášho domu. Nie že dostala, to je príliš jemné slovo. Skôr dopratala, a to s babou Marou, ktorá zhurta zabúchala na naše okno, aby bezzubým rapotáním ukojila svoju každodennú potrebu. Prv sme si mysleli, že je to iba príznak alebo zlý sen, no keď sme sa bližšie zahľadeli na tú známú tvár, bolo nám všetkým jasné, koľko hodín bije.

Musím priznať, že baba Mara nie je obyčajná starana. Dobré, možno by mi niekto, kto ju nepozná, povedal, že sa mýlim, ale keby sa skúsil opýtať každého dedinčana, čo si o nej myslí, určite by dlho nerozmýšľal, zbalil svoje kufre a...

Na prvý pohľad je baba Mara vráskavá, chudučká, zhrbená, s krivým nosom, ako každá tretia babka z dediny, ale predsa sa niečím od nich líši. To „niečo“ je niečo, čo sa všetci boja hoci len predstaviť si, nieto ešte vysloviť. Preto sa vyhýbajú jej prítomnosti, keď je to len možné. Vždy zahalená do čierneho s kosáčikom v pravej ruke cupká z domu do domu, aby oznámila, komu budú rásť alebo už rastú fialky za dedinou. Teraz stojí pred nami, škúli, akoby chcela svojimi očičkami preniknúť do najhlbšej myšlienky každého z nás, pričom sa tvári zarmútené, akoby sa práve jej stala najväčšia tragédia na svete. Tragédia skutočne aj bola. O tom nik nepochyboval. Ale pre ňu iba navonok. Už po piatich minútach vydareného monológu rozprávala zadúšajúc sa odporným smiechom, ako jej sestru Anču prevrhla koza, keď ju chcela podojiť.

O tom, čo nám rýchlosťou svetla natrkotala, by sa čitateľ, žiaľ, nedozvedel veľa. Preto sa pokúsim čo najvernejšie zreprodukovať jej bezzubý monológ.

Istá babka Eržika, ktorá žije v našej dedine, bola veľmi šťastná, pretože sa jej milovaná vnučka Violeta Hajanová vydávala. Netrpezlivo odpočítavala dni, ktoré sa akoby z trucu vliekli ako slimáci, až napokon prišiel ten slávnostný deň. Obliekla si najkrajšie šaty, upravila si účes, na ktorý bola veľmi pyšná a pobrala sa von pozrieť sa na budúcu mladuchu. Práve vtedy zazvonil telefón. S nechuťou zdvihla slúchadlo a čo najpríjemnejšie sa ohlásila. Chvilku stála nehybne, až zrazu bolo počuť prenikavé jaj a po ňom bum. Suseda, ktorá v kuchyni umývala riad, sa tak preľakla, až jej z ruky vypadli takmer všetky tanierne pre hostí. Nečakala však dlho. Ako víchrica priletela k babke Eržike, ale už bolo neskoro. Babka ležala na zemi nehybne, pričom sa na jej tvári, presnejšie na ústach a očiach, odzrkadľoval akýsi údiv, ba až hrôza. Tak sa skončila

babkina Eržikina životná púť. S jej náhlou smrťou sa po určitom čase zmierili všetci (dokonca aj Violeta), ale každému z nás, či si to chcel priznať alebo nie, vrtal akýsi červíček v hlave, ktorý nám nedal pokoja ani v noci, keď by sa malo najsladšie spať, nieto ešte počas dňa. Všetci sme si v duchu kládli tú istú otázku: čo je príčina náhlejš babkinej Eržikinej smrti? Keď sme sa napríklad dozvedeli o vražde Cikyho Tučnej nohy loveckou puškou, boli sme ohromení, pretože sme od tichého a dobrého Milana neočakávali, že môže spáchať taký hnusný čin. Dva týždne sme sa nemohli zmieriť s tým, ale aspoň že sme o deň – dva všetci zistili príčinu vraždy. Ale toto... Toto je obrovská záhada nielen pre nás, ale aj pre vševediacu babu Maru. Tá už ani doma nebýva. Od toľkého úsilia vypátrať dôvod Eržikinej smrti sa, chudera, dostala na psychiatrické oddelenie, kde sa vraj spoznala so slávnym hudobníkom Leopoldom Kobalom. Aspoň, že tam nie je sama.

Dlho som rozmýšľala nad tým, kto by už konečne mohol vyriešiť túto záhadu, ktorá už skutočne všetkým spôsobila hlavybôľ. V jednej chvíli som si spomenula na Milana Lutrovova, s ktorým som sa pred rokom zoznámila v Belehrade na nejakej výstave. Vtedy mi vyrozprával zaujímavý príbeh o svojom starom otcovi, ktorý dešifroval nejaké hieroglyfy patriace Milanovmu nebohému ujovi Martinovi Javorníkovi, a tak sa dozvedel o jeho náhlom zbohatnutí, o ktorom nikto nikdy nevedel. Napadlo mi, či by ten zvláštny starec nemohol vypátrať aj príčinu babkinej Eržikinej smrti. Bála som sa však, či z toho nevypukne škandál ako vtedy, keď po márnom hľadaní medvedice, ktorá sa objavila v našich chotároch, nakoniec nebolo po nej ani chýru, ani slychu. Nechcela by som, aby môj plán ľudia vysmiali a ešte menej som túžila po rodičovskom výprasku, že pchám nos tam, kde netreba. Od-

vtedy, ako som počula, ako môjho spolužiaka otec nemilosrdne zbil len preto, že chcel, chudák, svojho psa vyliečiť z pásomnice, slúbila som sama sebe, že na podobné hrdinstvá radšej zabudnem. Teraz som sa však svojho sľubu musela vzdať. Maximálne som sa sústredila na svoj plán. Trápilo ma ale, či sa Milanovmu starému otcovi predsa len podarí niečo zistiť. Po takmer dvoch mesiacoch som našla v poštovej schránke list adresovaný práve mne. Bolo v ňom nasledovné:

Drahá kamarátka,

píšem Ti smutnú správu. Môj starý otec dnes ráno náhle zomrel. Príčina smrti ešte nie je zistená. Trápi

ma, že som na jeho písacom stole našiel malý papierik, na ktorom je cudzím rukopisom napísané: „Keď si čert príde po svoje.“

O príčine babkinej Eržikinej smrti mi, žiaľ, nestačil porozprávať. Ešte večer o desiatej ma zavolať, nech prídem k nemu hneď ráno. Jediné, čo sa mi podarilo zistiť, je, že sa mal dnes poobede stretnúť s nejakým apkom Čapandom. Napísal si to do zošita, ktorý som náhodou otvoril.

Tvoj kamarát Milan

Martina Bartošová,
študentka 5. ročníka

Terapia pre medailóny

(Obete si nárokujejú na výhru)

PRED PIATIMI ROKMI

Oči otvorila dokorán. Vedela, že má pred sebou ťažký deň a preto sa chcela pokojne pozerat' na všetko, čo ju dnes čaká. Pozorne za sebou zavrela dvere, Tiborovi sa neozvala. Nebola naladená na žiadne výčitky a preto radšej vzala nohy na plecia a bežala na železničnú stanicu, aby nezmeškala vlak o 15.40, lebo o 16.30 mala byť tam. Mestská doprava jej dnes nevyhovovala, preto si radšej zvolila vlak, aj keď vedela, že v ňom bude neznesiteľný stisk a zovšadiaľ bude cítiť pot. Potláčala však v sebe tieto šialené myšlienky, lebo nemala na výber. Musela byť presná. Vykračovala rýchlym krokom na vysokých podpätkoch a každý, koho stretla, sa za ňou obzrel. Vždy pôsobila ako mestská dáma, no nikdy to nechcela uznať. Bola príliš skromná na takéto veci. Na zastávku dofučala stará prievozná škatuľa s ľuďmi umučenými od horúčavy. Vošla dnu a sadla si na jediné voľné miesto v kupé, hneď pri dverách. Pán, ktorý sedel oproti, mohol mať zhruba šesťdesiatpäť rokov, listoval v dennej tlači a vôbec si ju nevšimol. Vedľa neho sedelo asi šesťnásťročné dievča, ktoré si ju premeralo od hlavy po päty. V ušiach malo slúchadlá prepojené s mobilom a nechutne prežúvalo žuvačku. Miesto, vedľa ktorého si sadla, obsadila batožina dievčiny. Vlak sa pohol a z otvoreného okna sálalo sparné augustové poverie. Po chvíli sa jej zmocnili driemoty a zatúžila po dedových novinách, aby ju aspoň trochu prebrali, aj keď obvykle dennú tlač nikdy nečíta. Po nekonečných tridsiatich piatich minútach bola na mieste. Poobzerala sa vôkol seba, nevšimla si nikoho podozrivého, ale predsa

zrýchlila krok. Bol tam, na dohodnutom mieste, čakal na ňu. Keď ju zbadal, usmial sa a ona sa mu hodila okolo krku ako pubertiačka.

NEDÁVNO

Bol slnečný májový deň. Mesto kmitalo ľudskými chôdzami a čerstvá jar prebúdzala všetko, čo doposiaľ spalo. Všetok hmyz vyliezol z tmavých dier a hľadal si potravu v teplej tráve a na stromoch. Na trhu vedľa Srbského národného divadla sa miešala aróma čerstvo upечených gaštanov s omamnou vôňou lipy. Aj mestská premávka bola silnejšia. Všade bolo počuť trúbenie sirén a škripanie gúm. Nápadné mestské slečny sa trblietali okolo nákupných centier, aby nezmeškali nové výrobky z poslednej módy.

Využili sme tento jarný mestský rozruch a utiahli sme sa do najbližšieho parku, kde väčšinou býva ticho a pokoj. Neďaleko nás sedel mladý manželský pár s dvomi deťmi, ktoré rodičov túžobne ťahali za rukávy k zmrzlinovému stánku. Spomenula som si na svoje bezstarostné detstvo a zatúžila som po tých jedinečných okamihoch z toho obdobia. Vtedy som, nevedno odkiaľ, nabhierala odvahu a začala som pred ním konečne lamentovať: „Nedovolím, aby so mnou celý život manipuloval a ovládal moje už nevládne telo! Včera mi, predstav si, povedal, že za takým chlapom, ako je on, každá žena dychtí a že mi ženy v mojom okolí môžu len závidieť! Tie ženy samozrejme nevedia, aká zberba je on v skutočnosti. Nikdy mi neodpustí tú zbabelosť z minulosti. Vieš... to dieťa!“, zasmrkala som a so slzami v očiach

som pokračovala: „Ty si mojím ďalším hriechom, sladkým neodolateľným hriechom a nechcem o teba prísť za žiadnu cenu! Keď sa to Tibor dozvie, tak...“ Nenechal mi dopovedať, položil mi svoj prst na ústa, nežne ma objal a zdôveril sa mi: „Si mojou výhrou, mojím medailónom, mojím víťazstvom, si moje všetko.“ Toto vyznanie ma ďalej sprevádzalo po cestách i necestách, aj keď som v tom okamihu nechápala, prečo to urobil až teraz, tak neskoro. Hlavné však je, že ma neodsudzoval, bol mojím azylom, odkedy som v Tiborovi spoznala zákerného diabla. „Dokedy to ešte bude trvať? Dokedy, Marek? Kedysi som vyhrávala, mala som celý svet vo svojich rukách a teraz... prečo sa to takto muselo skončiť?!“ Moje rétorické otázky pohltilo Marekovo: „Neviem.“

Prebrala som sa zo sna. Pol tretej. Zrazu som sa ocitla medzi snom a skutočnosťou. Vstala som a zapla svetlo. Tibor spal. Rýchlo som zhasla, aby som ho nezбудila. A keď som sa znova ponárala do hlbokého spánku, stalo sa to, čoho som sa dlho obávala. Zrazu som začítala ostrie noža na mojom krku. Nestačila som ani kričať, už bolo neskoro.

Si mojím medailónom, mojím víťazstvom... Si mojím medailónom, mojím víťazstvom, mojím medailónom, víťazstvom... si medailónom... hučalo mi v hlave. Vtedy som pocítila nežné dotyky na ramenách. Prebúdžali ma silné mužské ruky. Keď sa obraz konečne vyjasnil, videla som Mareka v kaluži krvi. Bože, Marek! V zúfalstve som zvriskla...

„Už je dobre, skús sa upokojiť. Spala si, tak som tá nechcel budiť a šiel som pripraviť raňajky, keď som začul nenápadné kroky vo vedľajšej izbe.“

Lahké to nebolo. Pred chvíľou som sa predsa naisto prebudila a vedľa mňa ležal Tibor na našej manželskej posteli. Čo tu robí Marek a kde to sme? Že by Tibor siahol na môj život? Bola som zmätená, ale v istej chvíli aj presvedčená, že toto nebol len sen.

Vypila som dva poháre studenej vody. Myslela som si, že ide len o obyčajné nahliadnutie do minulosti. Sofia, preber sa, vravela som si. Teraz už vôbec nie som vo svojej koži a nemám v hlave jasno. Meškala som do práce. Marek ma tam rýchlo zaviezol. Na parkovisku pod Marekovým bytom som spoznala Tiborovo auto. Jediné,

čo ma upokojilo, bola skutočnosť, že tá automobilová značka je v meste veľmi frekventovaná. Cestou do práce som sa nevedela vzdať šialených myšlienok. Že by som sa zbláznila?

Nesmelo som zaklopať na dvere riaditeľovej kancelárie.

PO SIEDMICH MESIACHOCH

Hodiny oznamovali ráno. Do otvorených Sofiíných okien sáľalo jarné teplo a štebot vrabcov predpovedal slnečný deň. Na hlasný rev Tibora prudko vstala, obliekla sa a zišla po schodoch do kuchyne. Pozdravila dobré ráno a siahla po variči na kávu. Pod očami mala veľké sivé kruhy, ktoré si nebolo možné nevnímať. Nemotorne sa motala v kuchyni a napokon si sadla so šálkou v ruke k predpoludňajším správam. „*Dnes ráno našli mladú ženu zversky zavraždenú v jej byte na Stražilovskej 28. Hlavným podozrivým je T. S., exmanžel obete. Predpokladá sa, že ide o nevyriešené manželské problémy. Po pitve sa zistí, či obeť bola...*“, ďalej nemohla počúvať. Striasli ju zimomriavky, keď videla v televízii čosi podobné. Nevedela ako, ale cítila, že tou obeťou je ona, akoby videla predzvesť toho, čo aj ju čaká. Nepáčilo sa jej, čo z obrazovky pramenilo, a tak vstala a zavrela sa do svojej izby. Začala čítať román *Komu zvoní do hrobu* od Ernesta Hemingwaya. Čítala ho už dvakrát, ale neprekážalo jej to. Očami sledovala známe vety a vtedy sa jej spomedzi riadkov vynorilo veľké M, za ktorým nasledovalo e d a i l ó n. Prudko zavrela knihu. Zmenila sa jej nálada, aj farba v tvári. Zúrivosť, ktorú v tom okamihu cítila, vyvierala priamo z hrude. Potláčala nevysvetliteľný hnev na seba, na Tibora, na Mareka, na všetko, na celý svet. Pozrela na hodiny, odbíjalo desať. Ani si nevšimla, kedy Tibor odišiel do práce. „Veď to je jeho život, my dvaja sme len figúrky, ktoré sa hrajú na manželov“, pomyslela si. Na kuchynskom stole našla fľašku s nežne modrou tekutinou, ktorej nevenovala veľkú pozornosť. Vedľa ležala denná tlač. Pohľad jej zmagnetizoval pri správe s titulom *Vražda mladej ženy*. Rýchlo sa obliekla, upravila vlasy a vzala kľúče od svojej hony. Nerada sa v nej viezla, nanávidela šoférovanie. O pätnásť minút bola na mieste.

PRÁVE TERAZ

Som tu znova. Tvoj medailón, tvoja výhra. Kiež by som mohla povedať o tebe to isté. Stále ťa mám rada a ani na jednu minútku som neprestala na teba myslieť. Keby si ma vtedy poslušol, nič z toho by sa nestalo. S tvou tvrdohlavosťou som si nikdy nevedela poradiť a teraz, pozri sa, kde si? Tolkokrát som sa pokúšala skončiť s Tiborom raz a navždy a prísť za tebou. Predstav si, ani po rozvoďte ma nenechaj na pokoji. Viem, som zbabelá a nedokážem si pomôcť. Rovnako to bolo aj s tým nešťastným dieťaťom, po ktorom Tibor vždy tak túžil a keď som si nechcela prisvojiť cudzie dieťa, tak... Ale veď vieš, písali sme o tom romány, ktoré nikdy neskončili na papieri. Možno raz. Ty navždy zostaneš mojim záchrancom, lebo si ma dostal z tohto pekla. Milujem ťa, ale rovnakou silou ťa aj nenávidím. Nenávidím ťa pre tvoju sebeckosť a tvrdohlavosť. Čo bude teraz so

mnou? Rozmýšľal si o tom?

Skúsiť šťastie bez obidvoch. To by bola tvoja hravá odpoveď! Zrehabilitujem sa, uvidíš. Slúbila som ti to, keď sme sa lúčili, a preto to aj dodržiám.

Nechala mu iba čerstvé kvety na jeho večnom lôžku, ako to robievala vždy, keď k nemu prišla a spolu s hudbou kostolných zvonov sa pobrala preč.

„Dnes ráno našli mladú ženu zversky zavraždenú v jej dome na Svetosavskej 42. Hlavným podozrivým je Tibor Sivocký, exmanžel obete. Predpokladá sa, že ide o nevyriešené manželské problémy. Po pitve sa zistí, či bola obeť otrávená...“

Aneta Lomenová,
študentka 5. ročníka

Ontológia tela v poézii prvej polovice 20. storočia

Pokúsime sa vymedziť pojem tela v literárnom kontexte, presnejšie v štruktúre umeleckého textu. Nejde pritom o pokus vytvoriť teóriu umeleckého, presnejšie lyrického textu, ale skôr sa chceme zahrať a zatancovať si s chladnými pojmami na pôde lyrického diela. Jedná sa tu viac o cvičenie, svojráznu gymnastiku pojmovej aparatúry, než o vážnejšiu literárnoteoretickú prácu.

Telo netreba chápať ako náhodný motív literárneho diela. Vychádzame z toho, že telo je substanciálnym pojmom v umení vôbec a poukazuje na vnútorné charakteristiky umenia. Telo nie je iba príťažlivým objektom umeleckej tvorby, témou pozoruhodnou samou o sebe, so svojimi vizuálnymi vlastnosťami, svojou harmóniou vyplývajúcou z rytmu protikladov častí a celku, svojím pohybom, kontextom, v ktorom pôsobí atď. Expresivitu estetického charakteru možno pozorovať aj v jeho funkcii nositeľa imanentne ľudského, vnútorného, prejavujúceho sa vonkajšími telesnými charakteristikami. Avšak ani schopnosť prejať vnútorné nevyčerpáva definovanie zložitého vzťahu literárnych pólov vnútorného a vonkajšieho v telesnom bytí človeka. Vnútorný, psychický svet nedokážeme mechanicky oddeliť od jeho telesného prejavu a naopak, ľudské telo nemôžeme chápať mimo významu, ktorý telo nadobúda v umeleckom texte. V poézii sa sémantika tela umiestňuje do širších kontextov, ktoré neplnia bežnú komunikačnú funkciu. V tomto

zmysle časti tela nie sú organickými časťami organizmu, ale sú niečo významovo vzdialené. Taktiež nemôžeme povedať, že by básnik rytmickým používaním slov, ktoré pomenávajú nejakú, vnemom obsiahnutú realitu, vyjadroval len svoju vnútornú intimitu. To by bolo banálne zjednodušenie poslania básnika.

Umenie, a zvlášť umenie 20. storočia, venuje veľkú časť energie definovaniu spoločenskej polohy umelca a jeho diela. Treba doložiť, že pozitivizmus preceňuje význam spoločenského aspektu, ktorý je síce dôležitý pre utváranie plnšieho kontextu, v ktorom vzniká umelecké dielo, ale daný aspekt ešte nezaručuje estetickú hodnotu diela.

Kategóriu tela v lyrickom texte považujeme za jeden z dôležitých estetických mostov spájajúcich objektívnu realitu s intimitou autora. Ono je estetická kategória obsahujúca všetky svoje organické prejavy. Ono nefunguje iba ako slovo alebo jeden jediný motív, ani ako mechanický súčet jazykových prostriedkov pomenujúcich časti tela, ale telo je totalita všetkých svojich metaforických, rytmických i symbolických prejavov. Lyrický význam tela spočíva v jeho schopnosti byť hranicou výrazu a významu, vonkajším prejavom vnútorného, a hranica ako taká vždy predstavuje napätie medzi dvomi svetmi a umelecké dielo má funkciu prekonávania týchto hraníc. Telo potom nie je iba slovom, ale je sprostredkovate-

Ťom vonkajšej skutočnosti, čo je zároveň najširší význam, aký nadobúda v básnickom diele.

Ustálené frazeologické alebo „bežné“ spojenia súvisiace s telom a ošúchané patetické pomenúvacie celky (typu „bolestivé srdce“) treba odlíšiť od autentického poetického prejavu vyjadreného slovom, ktoré označuje určitú časť tela. Napríklad v básni *Orgiast čierny a biely* objavujeme sémanticky originálne a vcelku esteticky produktívne a zmyslov plné syntagmy ako „*slnkom pokyprené oči*“ (Fabry, *Uťaté ruky*, 1935, s. 18) alebo v básni *Už je pozde...* spojenie: „*veľký mesiac, nemý, bledý, obličaj sťa mŕtvoly*“ (Krasko, *Nox et solitudo*, 1975, s. 16).

Telo možno chápať ako výraz napätia medzi vonkajším a vnútorným, lyrickým a epickým, subjektívnym a objektívnym. V tomto prekonávaní posúvame hranicu lyrického k epickému, osobného ku všeobecnému alebo k spoločenskému, dejovému. Umenie verša sa preto opiera o pojem tela, jeho schopnosť plniť expresívne úlohy, cez množstvo somatických prvkov. Pomocou nich sa básnik pohybuje medzi dvomi protikladnými svetmi, pohybuje sa líniou tela, volí jazykové prostriedky, ktoré označujú telesnú realitu k iným pojmom, z čoho vyplýva autentický estetický zážitok vlastnej telesnosti a osobného, psychického až neopakovateľného. Spojenie protikladných tendencií až po nezrozumiteľnosť osobného a vonkajšieho prírodno-spoločenského, v ktorom čitateľ môže nájsť seba, je podstatnou umeleckou zložkou lyrického textu, dokonca aj lyrizovanej epiky.

Na druhej strane telo vyjadruje senzibilitu básnika pre spoločenský priestor, pričom táto senzibilita je určitým spôsobom umiestnená do historickej reality. Napríklad, telo po hrôzach svetovej vojny, po masovej, až technologickej deštrukcii života, nadobúda celkom iný význam, než malo storočie pred ňou, alebo v romantizme či klasicizme. Telo ako lyrický prostriedok sa mení v závislosti od estetickkej koncepcie a autorského gesta. Napríklad v básňach R. Fabryho mysticky poukazuje na deštruktívne sily človeka, kým v Smrekovej tvorbe oslavuje životný impulz. V oboch prípadoch ide o reakciu na dobový kontext a súvis daného motívu s otázkou slobody v medzivojnovom období.

Spomínali sme spoločenský kontext, ale literárne umenie a zvlášť poézia ľahko dokáže opustiť priamy telesný, vnemový kontakt tela s vonkajším svetom a upriamiť sa k predstavám vzdialeným od primárneho areálu zmyslov. V podstate neexistujú brány na vyjadrovanie postoja lyrického subjektu, tak sa aj telo alebo metafory, výrazové prostriedky narábajúce s pomenovaniami tela (v užšom zmysle), ako aj samotné telesné vnímanie prostredníctvom poetického výrazu (v širšom zmysle), používajú ako nástroj opúšťania bezprostrednosti.

Napriek neobmedzeným možnostiam metafory sa poetika nevyhnutne vracia k základnému kontaktu s realitou, narába so somatickými slovami, akými sú oko, končatiny, chladné ruky (napríklad v Kraskovom cykle *Nox et solitudo*) a podobne.

Telo ako motív otvára v básňach sféru intimity a zároveň často približuje poetiku k erotickému, v niektorých prípadoch k vulgárnemu pólu. Vulgárne obrazy nemusia byť v umení neproduktívne, naopak, mnohí básnici prvej polovice 20. storočia využívali erotizmus nielen so zámerom šokovať, ale aj umelecky spracovať túto časť ľudskej existencie.

Práve na tomto ostrí noža, medzi vulgárnym a estetickým, sa často kolíše lyrický subjekt 20. storočia. Možno konštatovať, že erotické prvky sa frekventovane nevyskytujú v slovenskej poézii tohto obdobia. Avantgardní básnici v Európe využívali vo svojich veršoch prvky sexuality častejšie než ich kolegovia pod Tatrami. Dôvody treba hľadať v dejinách literatúry, špecifických podmienkach, v ktorých sa vyvíjala.

Krátke myšlienkové pátranie po literárnych kontextoch tela možno uzavrieť konštatovaním, že telo je umeleckým prostriedkom v zmysle pojmu, slova, metafory, má zvláštne postavenie, odlišné od iných slov, pojmov a metafor. Jeho pozícia vyplýva zo špecifického postavenia ľudskeho tela ako hranice medzi vnútorným a vonkajším, medzi psychikou a spoločensko-prírodným svetom. Preto nie je div, že poézia v ňom často nachádzala spiritus movens.

Vladimír Valihora,
student 4. ročníka

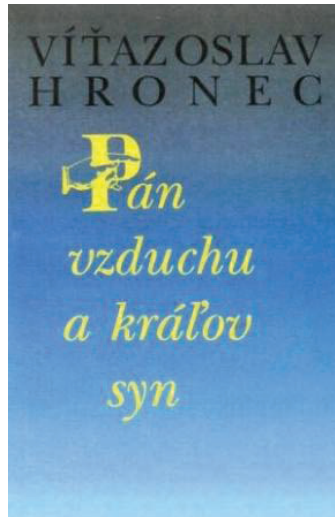
Všetko je jedno a jedno je všetko

Vítazoslav Hronec: *Pán vzduchu a kráľov syn*

Bratislava: Smena, 1993

Hroncova kniha *Pán vzduchu a kráľov syn* je súčasťou trilógie, ktorú okrem nej tvorí zbierka poviedok *Prievan* (1976) a román *Plný ponor* (1999). Všetky tri knihy spája autorovo sústredenie sa na rodinu Lutrovcov, teda téma, ktorá je v knihe, o ktorej je reč, zastúpená, ale nie je ústredná. S istotou sa však dá povedať, že úvahy o osude, pominuteľnosti, čase a o živote sú stredobodom pozornosti autora, a všetky postavy v knihe sú iba prostriedkom na ich vyjadrenie. Niežeby sa autor postavám nevenoval, ony majú dôležité miesto a podstatnú rolu v jeho textoch. Tvorené sú postmodernisticky, sú mystické, niekedy bez mena, inokedy s menom, aby si čitateľ mohol sám domyslieť, o koho ide, a náznakov je pomerne veľa. Hroncovo dielo treba čítať pozorne, nie preto, že by bolo náročné, ale aby nám neušlo niečo, čo nám pomôže pri interpretácii každej ďalšej poviedky, keď si s prekvapením uvedomíme, že čítame o postave z predošlej poviedky a ani o tom nevieme. Asi aj preto nám pomôže index na konci knihy, mapujúci chronologický sled životných udalostí všetkých postáv, ktorý okrem zrejmej orientačnej funkcie má aj funkciu postmodernistickú.

Zbierka obsahuje sedem poviedok, navonok si možno všimnúť jej typické postmodernistické znaky. Obsahuje obrázky s odkazmi i bez nich, čarbaniny, faktografické údaje, čísla, dátumy atď. Niektoré poviedky sú členené, napríklad *Noc na treťom poschodí* je rozdelená na dve časti, ľavú a pravú, na ľavej strane je jeden príbeh, na druhej strane je príbeh v kurzíve, ktorý je viac vecný a môže myliť čitateľa. Vzniká napríklad otázka, či či-

tať texty súbežne alebo najprv jeden, potom druhý? Najviac zastúpené v knihe sú poznámky z fyziky, vzťahujúce sa na postavu Marijana Juričeviča, ktorý má najdlhšie a najpôsobivejšie úvahy o živote. Ak sa nemýlim, práve takéto uvádzanie vecných teórií o správaní telies, atómov a pod. má za úlohu prehodnotiť metafyzické a materiálne, teda ľudské správanie a jestvovanie oproti nadčasovému univerzu. V poviedke *Pred odchodom* je zase pozoruhodný postup spracovania textu. V úvode autor zobrazuje postavu (až do konca prózy nevieme, o koho ide), ktorá leží v posteli vedľa ženy, jeho manželky, nasleduje dialóg medzi ľuďmi, o ktorých protagonista rozmýšľa. Tieto osoby sú si svojho postavenia vedomé, vedia, že sú len predstavou v niečej hlave, ale to im neuberá na autenticite, dokonca sa miestami zdá, akoby sa správali nezávisle od ich „tvorca“. Rozhovory ľudí a úvahy hlavnej postavy sa striedajú a zároveň sa dopĺňajú.

Hroncov štýl v tejto knihe je, aj keď sa jedná o vážne témy, príjemný a pôsobivý. Je plný inteligentných viet, spomienky sú opísané veľmi živo, a spôsob, akým sú postavy a ich životy pospájané, síce vyznieva navonok povrchno, ale čím viac sa o nich dozvedáme, tým viac sa nám zdajú komplikovanejšie a zložitejšie. Výsledkom je dielo majstrovsky premyslené. Ide o verný materiál svojho času, typický postmodernistický text, z pera mimoriadneho mysliteľa.

Dragana Dilasová,
študentka 5. ročníka

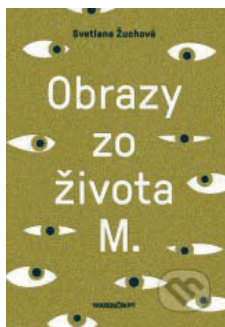
Svet podľa Marisie

Svetlana Žuchová: *Obrazy zo života M.*
Bratislava: Marenčin PT, 2013

Svetlana Žuchová

Život v nemocnici sa neriadi podľa bežných časových zákonitostí. Spánok je luxus, ktorý si personál len málokedy môže dovoliť. A ak sa aj niekomu podarí na chvíľu si zdiemnuť, musí vstať v okamihu, keď mu zazvoní mobil. Hodiny určené na prácu sa spájajú s časom na oddych. Minulosť sa tu mieša s prítomnosťou a budúcnosť je tvorená nekončiacim rozpisom denných či nočných služieb.

Marisia, protagonistka románu Svetlany Žuchovej, *Obrazy zo života M.*, pracuje ako zdravotná sestra. Odlišný režim v nemocnici prekonáva len vďaka pravidlám, ktoré menia neistú skutočnosť na stereotyp: „*Preto som si stanovila pravidlá, aby sa zo služieb stala súčasť života a nenarúšali tok času. Z nepravidelnosti sa musela stať súčasť vzorky.*“ (s. 9). Marisiu

spoznávame prostredníctvom banálnych činností – Žuchovej dôraz na detail postavu zreálňuje a približuje ju recipientovi. Dozvieme sa napríklad, že čajové vrecúško Marisia nikdy nevyberá z nápoja, že si radšej privstane, akoby sa nemala osprchovať, alebo že vo voľnom čase rada pláva či záhradníči.

Stereotypné činnosti sú pre Marisiu spôsobom, ako sa konfrontovať s nepriaznivou realitou. Napätie v texte je tvorené kontrastom vážneho a banálneho – tragika sa často skrýva za všedné obrazy: „*Behávať som začala niekedy potom, čo zomrela mama.*“ (s. 20) alebo: „*V deň, keď mama zomrela, som išla na kúpalisko.*“ (s. 36). Pesimizmus postavy sa strieda s jej úsilím o užívanie života. Napriek tomu, že návod na dosiahnutie šťastia vidí Marisia v spontánnosti a jednoduchosti, je pre ňu ťažké vymaniť sa z materialisticky orientovanej spoločnosti: „*Stále sa nám niečo nepáčilo a pre niečo sme boli nešťastní, neustále nás niečo znepokojovalo. Hoci možno by bolo stačilo vykašľať sa na bankové konto a pracovné povolenia a ísť v nedeľu na výlet.*“ (s. 68).

Marisia nedokáže byť impulzívna. Vo svojom živote potrebuje istoty viac ako čokoľvek iné. Má strach z neprijatia komunitou, izolácie a prázdnoty. Stará sa o pacientov, no so sebou má najviac problémov. Dospelosť pre ňu predstavuje výzvu, ktorú vníma pri šoférovaní auta či pri upratovaní. Svoj vzťah s Otom si uvedomuje cez každodennú, opakujúcu sa skutočnosť: „*Niekedy sa síce zdráham nazývať našu dvojposteľ a stôl s dvoma stoličkami domácnosťou, ale je zas pravda, že vlastnime už aj vysávač a žehliacu dosku, takže sme, predsa len, čímsi ako domácnosťou.*“ (s. 55).

Napriek tomu, že Marisiine zápisky pripomínajú denník, medzi čitateľom a hrdinkou románu sa postupne formuje priepasť. Jednoduchosť textu je narúšaná moralizovaním a častým citovaním univerzálnych právd, napríklad: „*Vtip na umieraní je však práve v tom, že život ide ďalej. Pre umieranie sa zem krútiť neprestane.*“ (s. 34) alebo: „*Možno zlomy vidno až z odstupu. Aj záhadné kruhy v obilí vidno len z vtáčej perspektívy.*“ (s. 134). Didaktizmus textu potvrdzuje aj zvolené motto: „*One life. Live it well.*“ (s. 3). Marisia chvíľami pôsobí ako dievčatko, ktoré práve začalo objavovať svet. Sugestívnosť obrazov sa neustálym vysvetľovaním oslabuje, až stráca. Otázna je i autorkina práca s kompozíciou textu, nachádzame tu veľa klišéovitých, sentimentálnych a nadbytočných pasáží: „*Keby boli keby, boli by sme v nebi, mávli by ľudia rukou.*“ (s. 28).

Svetlana Žuchová nedokázala udržať kvalitu svojho textu na konštantnej úrovni. Zatiaľ čo prvá kapitola percipienta príjemne prekvapí, po prečítaní posledných stránok sa cítime ako hrdinka, ktorá sa plánuje zúčastniť polmaratónu. *Obrazy zo života M.* tak možno prirovnať k autu, ktoré za krátky čas dosiahne vysokú rýchlosť, no po úvodnom nadšení jeho vodič zistí, že nemá dostatok benzínu.

Jakub Souček

JAKUB SOUČEK vyštudoval slovenský jazyk a literatúru v kombinácii s anglickým jazykom a literatúrou na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V súčasnosti pokračuje v doktorandskom štúdiu v odbore literárna veda, v rámci čoho sa venuje výskumu próz Edgara Allana Poa. Okrem toho sa zaujíma o súčasnú slovenskú literatúru, ktorú reflektuje v recenziách uverejňovaných v časopisoch RAK, Vlna a iných.

Text Jakuba Součka uvádzame ako prvú recenziu od študenta slovakistiky zo Slovenska, v ďalších číslach by sme s uvedenou tendenciou chceli pokračovať.

js a mšs

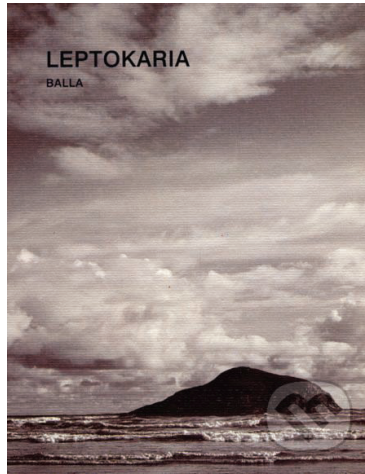
CYKLUS ČO ČÍTAME: Vladimír Balla – *Leptokaria**Infekcia*

Autor využíva priame rozprávanie v 1. osobe sg. Takýto tvar narácie sa najčastejšie používa vtedy, ak chce autor upútať čitateľa a pohltiť ho svetom príbehu. Narátor má zväčša vnútorný pohľad na realitu a predstavuje spojenie medzi čitateľom a samotným dielom. Tento subjektívny pohľad je neúplný, lebo čitateľ dostáva poznatky iba na základe videnia alebo pocitov narátora. V danom zmysle aj v tomto diele pochádzajú všetky naše poznatky o deji práve od hlavného hrdinu, ktorý hovorí o svojom vnímaní reality, o tom, čo sa deje v jeho vnútri, umožňuje nám nazrieť do jeho myšlienok, spôsobu rozmyšľania či vnímania istých situácií.

Poviedka je napísaná v minulom čase. Takýmto spôsobom autor dosiahol, že čitateľ vníma text ako akýsi denník protagonistu, ktorý si pripomína, čo všetko sa mu v minulosti stalo a čo ho dohnalo práve do toho bodu, kde sa momentálne nachádza, ale my sa o súčasnosti nedozvedáme nič. Autor necháva prítomnosť a budúcnosť otvorenú, čím nám umožňuje predpokladať, čo sa bude diať. Príbeh je teda nedopovedaný a čitateľ si ho sám dotvára.

Zvláštne je, že sa v ani jednej časti prózy neuvádzajú mená: nevieme, ako sa volá protagonista, jeho kamaráti ani pomocníci. Myslím si, že keby Balla použil propriá, svojím spôsobom by ohraničil naše vnímanie, pravdepodobne by nám meno postavy asociovalo určitú osobu z nášho života, t. j. podvedome by sme viedli paralely medzi postavami z diela a reálnymi osobnosťami. Keďže v poviedke nie sú mená, môžeme jasnejšie a „objektívnejšie“ pozorovať jej hrdinov, bez predsudkov alebo asociácií s vlastnou realitou. Druhým vysvetlením, prečo autor nepoužil propriá, môže byť, že sú v diele celkom nepodstatné.

Na začiatku prózy je priestor uzavretý, autor opisuje dom, protagonista sa zbavuje nábytku. Samotná uzavretosť miestnosti akoby zvyšovala šance na tzv. infekciu. Hrdina pravdepodobne trpí depresiami, ktoré sa v zatvorenom a stiesnenom priesto-

re zhoršujú. Preto protagonista potrebuje vyhodiť veci, ale vlastný démoni ho prenasledujú aj po ich likvidácii. Hrdina akoby sa chcel zbaviť minulosti, výčitiek svedomia, negatívnych vlastností. Symbolicky najprv vyhadzuje veci, neskôr zoškrabuje omietku zo stien a narobí v nich diery, až sa nakoniec múry zrúti. Diery v múroch a tenké steny obrazne zastupujú psychické zdravie hlavnej postavy, ktorá začne mať vidiny a pomaly sa stráca vo vlastnom (ne)vedomí, depresia ju postupne ovláda. Protagonista si uvedomuje svoj negatívny stav, a to ho znepokojuje, neustále prenasleduje a privádza do šílenstva.

V celom príbehu objavujeme tenziu, mystickosť a stupňovanie, ktoré vrcholí na konci diela, keď hrdina opúšťa rodné mesto a vydáva sa na cestu, v úsilí utiecť od samého seba a svojej minulosti. Stretne cudzinca, ktorého vidí padať – tu autor znovu zobrazuje silu, deformujúcu postavu, ale protagonista ju nevidí: sú to cudzincovi démoni, ktorých dokáže vidieť iba on sám, nakoniec ho tieto ničivé sily zahubia. Hrdina sa pokúša predísť takémuto osudu, ale nevieme, či ho smrť naozaj nezastihne.

V poviedke možno badať, že obe postavy sú umelci, keďže nachádzajú v rôznych situáciách inšpiráciu, dokonca aj v odcudzení ľudí z mesta či ich kamarátov. V texte sa spomína aj teatrálnosť a postava hovorí o gotických vežiach, čo dokazuje jej záujem o umenie.

Protagonista sa v príbehu vyvíja: na začiatku textu je prezentovaný ako človek, ktorý potrebuje zmeniť iba prostredie, v ktorom žije, ale postupne, s pribúdajúcimi obavami, stupňujúcou sa depresiou, sa začína meniť. Postava už dokáže vidieť iba svoje najhoršie vlastnosti a skutky, ktoré sa síce dlho usiluje maskovať, avšak časom podľahne alkoholu, bojuje so samým sebou, až napokon od seba uniká.

Jana Domoniová,
študentka 1. ročníka

CYKLUS ČO ČÍTAME: Agda Bavi Pain – More. Love. Čajky.*Disko disko disko*

Príbeh textu A. B. Paina je vyzroprávaný v 3. osobe jednotného čísla, prostredníctvom pohľadu zvonka. Hlavnou postavou poviedky je diskdžokej Serjoža, ktorý chce prezentovať americký štýl života ako novinku v Dome pionierov, vo svojom prostredí. Geňo je Serjožov priateľ a pomáha mu prichystať techniku a vinylové platne. Spolu so Serjožom vyrobili guľu z vreckových zrkadielok a črepov z malinokových fliaš.

Dej Painovej prózy je situovaný do Domu pionierov, pričom priestor tu nehrá dôležitú úlohu, je uzavretý, čo pôsobí na dav, nie na hlavnú postavu.

Na začiatku textu sa Serjoža chystá do Domu pionierov, upraví si vlasy, spevní ich šiltovkou z benzínovej pumpy, oblečie si pásikavé tričko a so sebou si berie dvojplatničkový varič, ktorý sa mu páčil na platni diskdžokeja z televízie. Serjoža jazdí na skejtborde, ktorý si vyrobil zo žehliacej dosky. Chystá prekvapenie pre pionierov a mladých ľudí, aby zažili niečo nové a moderné, zabavili sa v americkom štýle. Nakoniec sa všetko končí katastrofálne, vinyl sa roz-

tečie z platní, príjemnú atmosféru naruší agresivita davu, ktorý narátor upokojí hrou na gitare.

V poviedke je badateľná gradácia: situácia sa zhoršuje a v závere sa zase zlepšuje.

Serjoža je mladý muž, ktorý sa chce ukázať pred ostatnými tým, že prinesie niečo nové do nie celkom vyvinutého kraja, kde vládne socializmus a štýl života sa líši od existencie vo vyvinutejšej západnej spoločnosti. Spočiatku je Serjoža nadšený z nového dobrodružstva, ale situácia sa vyvinula inak, ako očakával: keď sa platne začali topiť

a všade bol dym, vydesil sa, avšak uniknúť nemohol.

Na konci príbehu začína agresívny dav na hlavné postavy útočiť. Narácia v 3. osobe j. č. sa mení na rozprávanie v 1. os. j. č.: akoby narátor vystúpil z davu, odhalil sa a príbeh subjektivoval, podal z vlastného uhla pohľadu.

**Daniela Vujovićová,
študentka 1. ročníka**

Podčiarknuté konštrukcie nahradte spisovnými výrazmi uvedenými v zátvorkách:

Keďže sa vyznám v tejto oblasti, mienim, že je stále nedostatočná spolupráca... (myslím si, zdá sa mi)

Ide o majetok, ktorý stváralo niekoľko generácií v jednej rodine. (budovalo, vytváralo)

Vo vojne maďarské vojsko zbúralo Nový Sad a mesto utrátilo väčšinu obyvateľstva. (prišlo o, stratilo; ALE utraťiť napr. psa)

Nech je povzbudením pre všetkých údob cirkvi, aby s radosťou vykonávali svoje povolanie. (členov)

Nový Sad v 60. rokoch 18. storočia počítal 8 000 obyvateľov. (mal)

Minulo sa nebezpečenstvo. (pominulo sa, je po nebezpečenstve)

Zákaz letenia. (lietania, letu)

Na tohtoročnej manifestácii sa zúčastnili mnohí známi spisovatelia zo zahraničia. (tohtoročnom podujatí, tohtoročnej akcii)

Slovenská klobása je známym petrovským brandom. (známou petrovskou značkou)

Navštívila som memoriálne strediská vo Vojvodine. (pamiatkové)

Máme v ekipe dvoch hercov. (v súbore, v tíme)

Piľne sa učíme pre blížiacu sa skúšku. (usilovne, na skúšku)

Som umelecky naladený na fotografiu. (nadaný, orientovaný)

Moja každodenná relácia je Petrovec – Kulpín. (trasa; ALE relácia môže byť vysielanie v televízii)

Od novinára sa totiž vyžaduje písať čo najrychlejšie a čo najkvalitnejšie. Zdá sa, že sa činnosť slovenskej mládeže veľmi rozprúdila. Ako mladý som nemal možnosť vzdelávať sa. Akého si si vybrala, takého si teraz maj! Nevyslovne ma teší, že si si konečne našiel dobrú prácu, po akej si túžil. Ozaj, je Anna krajšia neživo alebo v televízii? Je veľmi tvrdohlavý. Ani za svet sa nevzdáva svojho zámeru. O siedmej začína moja najobľúbenejšia relácia *Hore-dolu*. Okrem štúdií mám rada folklor. Mojou túžbou je stať sa tanečnicou.

Podčiarknuté konštrukcie nahradte spisovnými výrazmi:

Celý čas ti chcem povedať, že si mi nejaká divná.

Ondrej sa zaoberá poľnohospodárskou prácou.

Mária sa v poslednom čase potiahla do seba. Dúfam, že ju to prejde...

Prečítal som si správu v novinách, že jeden pomerne mladý chlap utratil život tak, že namiesto vody popil ocot.

Mne je dôležité žiť zdravým životom. Preto sa snažím nevnášať do seba mastnú potravu a vyhýbať sa bublínkovým šťavám.

Veľkonočné aranžmány sa predávali na rozličných punktoch.

Písanie novinárskeho článku je často sprevádzané rozličnými ťažkosťami. Od novinára sa totiž vyžaduje, aby písal čo najrychlejšie a čím kvalitnejšie.

Vyzerá, že je činnosť slovenskej mládeže veľmi rozprúdená.

Ako mladý som nemal možnosť školiť sa.

Akého si si vyvolila, takého si teraz maj!

Nevyslovne ma teší, že si si konečne našiel dobrú prácu, po akej si túžil.

Ozaj, je Anna krajšia v prírode alebo na televízii?

Je veľmi tvrdohlavý. Ani za svet neodstúpi od svojho zámeru.

O siedmej mi počína najobľúbenejšia emisia *Hore-dolu*.

Vedľa štúdií chodím na folklor. Mojou pohnútkou je stať sa tanečnicou.

Traf!, slovenský študentský časopis. Ročník 6. Číslo 11 – 12. Jún 2015. Zodpovedná redaktorka: doc. Dr. Marína Šimáková Speváková. Autori textov: Martina Bartošová, Anna Balážová, Milina Čiliaková, Jana Domoniová, Dragana Đilasová, Aneta Lomenová, Jakub Souček, Vladimír Valihora, Daniela Vujovićová, Daniela Ušiaková (študenti slovenského jazyka a literatúry). Jazyková úprava textov: prof. PhDr. Marta Součková, PhD. Grafická úprava: Jozef Tomáš, študent 5. ročníka grafického inžinierstva a dizajnu na Fakulte technických vied Univerzity v Novom Sade. Vydáva: Filozofická fakulta Univerzity v Novom Sade, Oddelenie slovakistiky. Za vydavateľa: prof. Dr. Ivana Živančevićová Sekerušová, dekanka. Číslo uvádzame v elektronickej podobe. Adresa redakcie: Oddelenie slovakistiky, Dr. Zorana Đinđića 2, 21 000 Nový Sad. E-mail: casopistraf@gmail.com.

